

УДК 72.01

ОСОБЛИВОСТІ ВІДНОВЛЕННЯ ІСТОРИЧНИХ ЛАНДШАФТНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ УТВОРЕНЬ ШЛЯХОМ СТВОРЕННЯ ДИЗАЙН-ПРОСТОРІВ (НА ПРИКЛАДІ ХАРКОВА)

ЛАДИГІНА Ірина¹, РУДЕНКО Аліна²

¹Одеська державна академія будівництва та архітектури, Одеса, Україна

²Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Харків, Україна

irina.lad.irina2017@gmail.com, alinarudenko75@gmail.com

Розглядаються відкриті громадські простори історичного походження з провідними природними факторами в їх структурі – сади і парки найкрупніших міст, на прикладі міста Харкова, як об'єкти, що потребують першочергового відновлення в період зміни технологічних епох.

З цією метою пропонується формування дизайн-просторів, що крім традиційних ознак, таких як багатofункціональність, компактність і співрозмірність, великий рівень комфорту, розглядаються як елементи мікро рівня існуючої паркової структури, що наповнюються новітнім системоформуючим змістом за допомогою сучасного ландшафтного дизайну, що огортає людину та пронизує «духом місця» максимально забезпечуючи, при цьому, запити споживача.

***Ключові слова:** ландшафтно-рекреаційне утворення, дизайн-простір, відновлення.*

ВСТУП

Відкриті громадські простори в умовах становлення постіндустріального міста стають об'єктом цілеспрямованого дослідження і проектування з боку фахівців різних галузей знань.

Простір – одна з базових категорій філософського та наукового знання, що також використовується у повсякденному житті, коли йдеться про тривимірний фізичний простір об'єктивно-спостережуваного світу [1].

Громадський простір, як було визначено у матеріалах конференції Хабітат III, що проходила під егідою ООН у жовтні 2016 року у столиці Еквадору – Кіто [2], в свою чергу, включає всі місця, що є громадською власністю або місця громадського користування, відкриті та доступні для користування усіма безкоштовно і не передбачають отримання прибутку [3]. Зокрема, такими місцями є вулиці, відкриті простори та громадські об'єкти.

У формуванні відкритих громадських просторів в структурі міста можуть превалювати антропогенні або природні фактори. У іншому випадку – це ландшафтно-рекреаційні утворення – сади, парки, сквери, бульвари тощо. Багато з них носять історичний характер і закладалися, розвивалися,

трансформувалися разом з функціонально-планувальною структурою міста протягом століть. Сьогодні, в умовах зміни технологічних епох, багато з них частково або повністю забудовано чи знаходиться у занедбаному стані.

Досить актуальним, в таких умовах, здається їх збереження с подальшим відновленням засобами міського дизайну, що широко використовується для вдосконалення навколишнього середовища.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Мета дослідження полягає у визначенні особливостей відновлення історичних ландшафтно-рекреаційних утворень шляхом формування дизайн-просторів.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

В контексті історичних ландшафтно-рекреаційних утворень в структурі найкрупніших міст, наприклад як Харків, дизайн-простори, крім їх традиційних ознак, таких як багатофункціональність, компактність і співрозмірність, великий рівень комфорту, визначених С.М. Михайловим ще у 2009 році, розглядаються як елементи мікро рівня існуючої паркової структури, що наповнюються новітнім системоформуючим змістом за допомогою сучасного ландшафтного дизайну. Створюється так зване «ціннісне середовище, або, як його називає С. О. Захарова [4], «ціннісне поле», у якому всі речі набувають тієї чи іншої значущості для людини – мешканця з певною культурною орієнтацією, знайомого з історією свого міста.

Так, міський сад імені Тараса Шевченка, закладений ще у 1804 – 1805 роках В. Н. Каразіним, після реконструкції 2019 року поповнився новими мікро просторами із жанровою садово-парковою скульптурою, присвяченою видатним діячам Харківщини, що стали улюбленими місцями відпочинку містян (рис. 1).

Рис. 1. Жанрова паркова скульптура. Сад ім. Т. Шевченка, Харків

Спрямованість на здійснення масової культурно-естетичної комунікації споживачів, реалізованої засобами дизайну в межах окремого ігрового простору, реалізовано в рамках реконструкції 2019 року Центрального парку

культури і відпочинку по вул. Сумській в Харкові (рис. 2). Для дорослих і молоді функціонують екстремальні атракціони (рис. 3). Існує найтихіша зона парку для матусь з маленькими дитинчататами.

Рис. 2. Центральний парк культури і відпочинку. Схема парку. Харків

Рис. 3. Центральний парк культури і відпочинку. Зона атракціонів. Харків

В парку створений один з перших інклюзивних майданчиків в Україні. На майданчику розташовані інтерактивні куточки, де можна грати в ігри, що розвивають, обладнані лабіринти і встановлені спеціальні гойдалки, оснащені заїздом для крісла колісного. По всьому майданчику укладено гумове

покриття, скрізь є поручні та додаткові елементи, за які можна триматися за потреби.

Тож, дизайн-простори мікро рівня в структурі ландшафтно-рекреаційних утворень в процесі створення спираються на конкретні історичні і культурні особливості місця їх формування.

ВИСНОВКИ

Таким чином, можна говорити, що дизайн-простір – мікро підсистема у системі ландшафтно-рекреаційних просторів у якості яких можуть виступати міські сади і парки, в тому числі, історичного походження, що огортає людину та пронизує її «духом місця» максимально забезпечуючи, при цьому, запити споживача.

Множинність дизайн-просторів, сформованих елементами ландшафтного дизайну на основі новітніх технологій, в свою чергу, створює систему атракторів, різних за функцією, естетикою, масштабом, рівнем комфорту та засобами реалізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ладигіна І. В., Руденко А. О. Формування відкритих громадських просторів як засіб вдосконалення постіндустріального міського середовища. *Наукові проблеми архітектури та містобудування*. Збірник наукових праць. Випуск 1. Одеса: ОДАБА, 2023. С. 33 – 42.
URL: <https://doi.org/10.31650/2786-7749-2023-1-33-42>.
2. Хабітат III. *Wikipedia*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Габітат_III
3. Issue reports on public spaces. *HABITAT III ISSUE PAPERS*, 2015.
URL: https://habitat3.org/wp-content/uploads/Habitat-III-Issue-Paper-11_Public-Space-2.0.compressed.pdf
4. Захарова С. О. Дизайн як культурний феномен: теоретико-методологічний аналіз. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. Випуск 42, 2010. С. 80 – 88.
URL: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/VISNIK_42_9.pdf

LADYGYNA I., RUDENKO A.

FEATURES OF THE RESTORATION OF HISTORICAL LANDSCAPE AND RECREATION BUILDINGS THROUGH THE CREATION OF DESIGN SPACES (EXAMPLE OF KHARKIV)

Open public spaces of historical origin with leading natural factors in their structure are considered - gardens and parks of the largest cities, using the example of the city of Kharkiv, as objects in need of priority restoration in the period of changing technological eras.

For this purpose, the formation of design spaces is proposed, which, in addition to traditional features such as multifunctionality, compactness and proportionality, a high level of comfort, are considered as micro-level elements of the existing park structure, which are filled with the latest system-forming content with the help of modern landscape design that envelops a person and pervades the "spirit of the place" while maximally providing the consumer's requests.

Key words: *landscape and recreational formation, space design, restoration.*